

ВСТУП

Забезпечити ефективну роботу підприємства як відкритої системи неможливо без формування та використання адекватної системи його розвитку, яка покликана одночасно гармонізувати усі ресурси та можливості підприємства з потребами усіх стейкхолдерів.

Протягом останніх десятиліть концепція “гармонійного розвитку” стала визначальним дискурсом під час обговорення питань розвитку як світової економіки, національних господарств, так і окремих суб’єктів господарювання. Однак питання особливостей адаптації цієї концепції для потреб вітчизняних підприємств залишається відкритим.

Мінливість навколишнього середовища, об’єктивні глобалізаційні та інтеграційні процеси, динамічність бізнесу та поява непередбачуваних викликів зумовлюють необхідність адаптації ідей концепції гармонійного розвитку як визначального дискурсу підтримання довгострокового процвітання організації. Одними із визначальних аспектів цієї концепції є її мультидисциплінарність та важливість урахування потреб широкого кола стейкхолдерів. З огляду на зазначене, актуалізується необхідність у розробленні теоретико-концептуальних засад гармонійного розвитку суб’єктів господарювання та відповідного інструментарію моделювання рівня такого розвитку, покликаного створити об’єктивне підґрунтя для формування та використання відповідної системи у виробничо-господарській діяльності.

Вагомий внесок у розвиток теоретичного підґрунтя, методичних положень та практичних рекомендацій зробили вітчизняні науковці, зокрема, варто виокремити праці: В. Артеменка, І. Алексеева, О. Білоруса, О. Єфремова, В. Загорського, П. Каминського, Л. Мельника, О. Кузьміна, Й. Петровича, Ю. Погорелова, О. Сталинської, А. Федорченко, Н. Чухрай, Н. Шандової та ін. Водночас основоположниками застосування цієї концепції є закордонні науковці, зокрема, А. Азапагіч, Г. Арас, П. Бансал, Г. Боуен, Б. Віллард, Д. Ебнер, Дж. Елкінгтон, Т. Диллік, А. Каррол, Д. Кроутер, М. Ван Марревік, К. Маф, С. Педран, Дж. Сфенсон, Р. Фрімен тощо. Зазначені науковці обґрунтували необхідність та адаптували основоположні ідеї концепції “sustainable development” для потреб суб’єктів господарювання. Зокрема, запропонували та розвинули категоріально-понятійний апарат за проблемою гармонійного розвитку суб’єктів господарювання, окреслили проєкції такого розвитку та способи й шляхи його вбудовування у загальну стратегію розвитку організації. В наукових публікаціях зазначених авторів наведено механізми впливу та взаємодії підприємств зі стейкхолдерами та можливі наслідки ведення виробничо-господарської діяльності, а також визначено складові елементи гармонійного роз-

витку. Особливу увагу закордонні фахівці приділили розробленню низки індикаторів, націлених на моніторинг та відстеження рівня гармонійного розвитку суб'єктів господарювання.

Водночас, незважаючи на істотні напрацювання у цій царині наукових досліджень, недостатньо розроблено концептуальні засади та інструментальний апарат, який би повною мірою враховував потреби вітчизняних суб'єктів господарювання.

Мета цієї монографії – розроблення концептуальних, методологічних та інструментально-прикладних основ формування та використання систем гармонійного розвитку в умовах глобалізації бізнесу.

Для досягнення означеної мети у цій науковій роботі поставлено та виконано такі завдання:

- запропонувати сутність поняття “гармонійний розвиток суб'єктів господарювання”, окреслити відмінності зазначеної категорії від понять “сталий розвиток”, “стійкий розвиток” та “збалансований розвиток”, виявити та систематизувати визначальні аспекти, які характеризують існування такого розвитку;
- розробити інструментарій аналізування великого масиву публікацій із використанням кількісного бібліометричного інструментарію;
- розвинути трактування поняття “система гармонійного розвитку”;
- систематизувати та розвинути класифікацію гармонійного розвитку суб'єктів господарювання, з метою ґрунтовного з'ясування як особливостей систем гармонійного розвитку, так й альтернативних варіантів побудови означених систем для потреб вітчизняних підприємств;
- розробити концепцію формування та використання систем гармонійного розвитку суб'єктів господарювання, яка дасть змогу одночасно окреслити складові такої системи та інструментарій її формування та використання;
- розробити методичний інструментарій обґрунтування та виокремлення сфер гармонійного розвитку вітчизняних підприємств;
- розвинути методичний підхід до аналізування звітів українських підприємств із гармонійного розвитку, поданих до загальноновизнаних міжнародних інституцій;
- розвинути комплексну систему показників оцінювання гармонійного розвитку підприємств;
- розвинути комплексний метод оцінювання гармонійного розвитку суб'єктів господарювання в умовах глобалізації бізнесу;
- розробити двовекторний метод аналізування систем гармонійного розвитку організацій;
- розвинути інструментарій відбирання найважливіших для гармонійного розвитку підприємства стейкхолдерів;

- розвинути послідовність відбирання ключових показників гармонійного розвитку організації;
- розвинути моделювання динаміки рівня гармонійного розвитку організації.

Об'єктом дослідження у цій монографії є формування та використання системи гармонійного розвитку підприємств в умовах глобалізації бізнесу. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та методичні положення щодо формування та використання системи гармонійного розвитку підприємств в умовах глобалізації бізнесу

Методи дослідження. Методологічну основу досліджень, викладених у монографії, становить сукупність загальнонаукових принципів, прийомів та методів, зокрема, загальнотеоретичних – під час формування семантик категорій, концептуальної моделі тощо, спеціальних – для обґрунтування сфер та побудови комплексної системи показників та міждисциплінарних – для аналізування великого масиву публікацій.

Інформаційну базу досліджень, наведених у монографії, становлять результати наукових досліджень та практичних рекомендацій українських та закордонних вчених і фахівців із питань гармонійного розвитку суб'єктів господарювання, міжнародні рекомендації та стандарти за окресленою проблематикою, закони України та Європейського Союзу, нормативно-правові акти, які стосуються різних сфер гармонійного розвитку підприємств, аналітичні матеріали державних та міжнародних статистичних організацій, дані статистичної звітності вітчизняних підприємств.

Монографія відзначається теоретичною цінністю, оскільки містить фундаментальні та концептуальні засади формування і використання систем гармонійного розвитку суб'єктів господарювання. Прикладний характер результатів досліджень, наведених у монографії, дає змогу суб'єктам господарювання, фахівцям фінансово-кредитних установ, аудиторських та інвестиційних компаній, органів державної та місцевої влади тощо здійснювати аналізування впливу виробничо-господарської діяльності підприємства на широке коло аспектів та підтримувати двосторонню співпрацю з ним, спираючись на поданий концептуально-методичний інструментарій.